

Handläggare
Hans Wallöf
Telefon: 08-508 08 516

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2016-02-04

Ökad tillgänglighet för sprututbytesverksamheter i Sverige (Ds 2015:56)

Remiss från kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Ann-Christine Jenvén
stadsdelsdirektör

Susanna Kiesel
avdelningschef

Sammanfattning

I promemorian Ökad tillgänglighet för sprututbytesverksamheter i Sverige (Ds 2015:56) föreslås att landstingen själva ska kunna ansöka om att bedriva sprututbytesverksamhet utan samråd med berörda kommuner samt att åldersgränsen för att delta i sprututbytesverksamhet sänks från 20 till 18 år.

Förvaltningen ser sprututbytesverksamheter som ett hälso- och sjukvårdsansvar och anser att det är motiverat att landstingen själva planerar för och driver sådana verksamheter. Förvaltningen anser vidare att möjligheter till vård av olika slag bör vara jämlika och tillgängliga oberoende av var någonstans man bor i Sverige.

Förvaltningen ser inget specifikt skäl till att inte sänka åldersgränsen för sprututbyte från 20 till 18 år. Förvaltningen vill framhålla att vård enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) gäller under vissa förhållanden upp till 20 år om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt stadsdelsnämndens yttrande avseende promemorian; Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige (Ds 2015:56) . Remisstiden sträcker sig till den 5 februari 2016.

Ärendet

Möjligheten att inrätta sprututbytesverksamhet har funnits under flera år men endast sex mottagningar (Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad, Kalmar och Stockholm) i tre landsting har startat. Idag krävs samråd mellan landstingen och kommunerna innan en ansökan om att bedriva sprututbytesverksamhet kan lämnas in till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som ger tillstånd för verksamheten.

I promemorian från Socialdepartementet föreslås att lagen om utbyte av sprutor och kanyler (2006:323) ändras så att landstingen själva kan ansöka om att bedriva sprututbytesverksamhet utan samråd med berörda kommuner. Vidare föreslås att alla som injicerar droger och som fyllt 18 år ska kunna delta i verksamheten på lika villkor och att den nuvarande åldersgränsen därmed sänks från 20 till 18 år.

Enligt promemorian bedöms sprututbytesverksamhet vara ett effektivt redskap mot spridning av smittsamma sjukdomar och rekommenderas av myndigheter i Sverige och internationellt.

Förslagen beräknas träda i kraft den 1 januari 2017.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslaget att landstinget blir ensam huvudman för att ansöka om och driva sprututbytesverksamheter innebär att dagens krav på samråd mellan landstinget och berörda kommuner innan en ansökan till IVO upphör. Syftet med förslaget är att vården ska bli mer jämlik över hela landet och att en kommun inte ska kunna ha ett ”veto” mot att ett landsting startar en sprututbytesverksamhet.

Förvaltningen ser sprututbytesverksamheter som ett hälso- och sjukvårdsansvar och anser att det är motiverat att landstingen själva planerar för och driver sådana verksamheter. Förvaltningen anser vidare att möjligheter till vård av olika slag bör vara jämlika och

tillgängliga oberoende av var någonstans man bor i Sverige. Det framgår av promemorian att sprututbytesverksamhet rekommenderas av myndigheter i Sverige och internationellt och bedöms vara ett effektivt redskap mot spridning av smittsamma sjukdomar. Av den orsaken bör möjligheten till sprututbyte finnas inom fler landsting och på flera platser än vad som är fallet idag.

Kommunernas insatser, främst genom socialtjänsten, behövs för att tillsammans med landstinget erbjuda personer med ett missbruk och beroende adekvat stöd i olika former. Även om ansvaret för sprututbytesverksamheter renodlas till att landstinget blir ensam huvudman för att ansöka om och driva verksamheten finns ett tydligt behov av samverkan mellan hälso- och sjukvården samt socialtjänsten kring många av de personer som deltar i en sprututbytesverksamhet. Sådan samverkan är reglerad i lagstiftning och i överenskommelser.

Förvaltningen ser inget specifikt skäl till att inte sänka åldersgränsen för sprututbyte från 20 till 18 år. Förvaltningen vill framhålla att vård enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) gäller under vissa förhållanden (missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende) upp till 20 år om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke. Förvaltningen anser det troligt att ställningstagande till annan vård än enbart deltagande vid sprututbytesverksamhet bör göras när det gäller unga människor under 20 år som har ett intravenöst missbruk. Generellt anser förvaltningen att då unga personer har kontakt med sprututbytesverksamhet är det särskilt viktigt att verksamheten fungerar som en ingång till såväl medicinsk- som ickemedicinsk behandling. En god samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten är därför, som nämnts tidigare, betydelsefullt i sammanhanget.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.